

JEDNOM IZVIĐAČ -UVIJEK IZVIĐAČ

Prvi javni nastup izviđača u odorama na splitskoj Rivi 1. svibnja 1951. godine

Nakon rata promijenjene su političke okolnosti u novoj Jugoslaviji te je 1946. godine službeno zabranjen rad skauta u Hrvatskoj. Premda se formalno u petogodišnjem poslijeratnom razdoblju nije obnovila predratna organizacija, potreba za skautskim aktivnostima boravka i učenja djece u prirodi bila je očita.

Tako su se u okrilju ondašnjeg Saveza pionira, koji je bio jedina „odobrena“ organizacija koja je okupljala djecu i mlade školske dobi, osmišljavali i provodili izleti, pohodi, pa čak i višednevna ljetna logorovanja pod šatorima na kojima su u edukacijske svrhe korištene poznate skautske metode. Takve su aktivnosti poticali članovi Savjeta Saveza pionira među kojima su bili brojni društveni radnici i stručni suradnici, predratni skauti. Zahvaljujući tim razboritim ljudima širokih pogleda, osviještena je potreba kako se rad s djecom treba odvijati u raznovrsno osmišljenim oblicima, te je stvorena mogućnost osnivanja novih dječjih i omladinskih organizacija. Predratni skauti, 1950. godine dobivaju dopuštenje za pokretanje izviđačke organizacije pod uvjetom da ona ne bude povezana sa Svjetskim skautskim pokretom

Tekst: HERCI GANZA ČALJKUŠIĆ

Skautizam, nikao u Velikoj Britaniji 1907. godine, osvojio je svijet u nekoliko sljedećih desetljeća. Ovaj prirodnjački mladeški pokret prihvaćen je i na našim prostorima, i u međuraću podržavan i njegovan. Početkom Drugog svjetskog rata 1941. godine Hrvatski skautski savez (utemeljen 1924. godine) prekinuo je s radom...

*Prvi broj lista „Izviđač“,
lipanj 1951. godine*

*Smotra Saveza izviđača Jugoslavije
na Petrovoj gori 1975. godine*

zbog ideoloških razloga. Tako su na jesen 1950. godine osnovane u Splitu i Zagrebu prve grupe djece nazvane pioniri-izviđači. U Zagrebu je prva izviđačka četa, čiji je osnivač Boris Lešnik, nosila ime „Mladi partizan“, dok je splitsku četvu „Ivo Lola Ribar“ osnovao Mirjam Tecilazić.

Već u travnju 1951. godine osnovan je pri Savjetu Saveza pionira Hrvatske, Aktiv za rad s pionirima-izviđačima, a s ciljem objedinjavanja inicijativa i osmišljavanja sustavnih metoda i programskih aktivnosti nove organizacije. Započelo se s regionalnim obrazovanjem kadrova za voditelje logorovanja i izleta.

Prvi je tečaj organiziran pokraj Ozlja od 19. do 25. svibnja 1951. godine, te se u spomen na taj događaj 19. svibnja slavi kao Dan izviđača u Hrvatskoj. Prvi je tečaj pohodilo 27 omladinaca, a tečaj su vodili: Danko Oblak (književnik i novinar), Kamilo Ferenčak, Emil Paravina, Emil Vukotić, Mladen Bjažić, Mladen Koritnik, Boris Lešnik i Milan Raknić.

Godine 1979. u Hrvatskoj 45.154 izviđača

Od samog početka izviđački je pokret imao tendenciju prerastanja u samostalnu organizaciju, za što su stvarani uvjeti tijekom prve godine aktivnog djelovanja i brzog širenja. Osnivačka skupština Saveza izviđača i planinki Hrvatske, na kojoj je došlo do odvajanja od Saveza pionira, održana je 28. i 29. svibnja 1952. godine.

Istodobno s nastankom i širenjem organizacije u Hrvatskoj, došlo je do osnivanja izviđačkih jedinica i saveza u drugim republikama Jugoslavije te je 8. veljače 1953. godine u Beogradu osnovan Savez izviđačkih jedinica Jugoslavije (SIOJ), koji kasnije mijenja naziv u Savez izviđača Jugoslavije.

Baš kao i skautizam nakon Prvog svjetskog rata, tako se i izviđaštvo pedesetih brzo širilo Hrvatskom. Godine 1951. u još neformalnoj organizaciji aktivno je 350 članova u sedam hrvatskih mjesta, da bi 1954. godine u 41 mjestu brojala 3.976 članova. Broj članova i jedinica desetljećima je rastao kao i njihova aktivnost te prisutnost i ugled na društvenoj sceni kao jedinstvene

organizacije, temeljene na specifičnom odgojnom programu koji sustavno nadopunjuje odgoj mladih u domu i školi. Godine 1979. Hrvatska ima 45.154 člana u 430 izviđačkih jedinica. To će vjerojatno ostati zlatne godine izviđačke organizacije jer je danas, kada u Hrvatskoj ima svega nešto više od 3000 izviđača, i kada su slobodnim vremenom mladih zagospodarile neke druge aktivnosti, teško i zamisliti ponovni uzlet tih razmjera.

Logorovanja - kruna izviđačkog rada

Ne postoje točni podatci koliko je djece i mladih prošlo kroz ovu organizaciju tijekom proteklih 60 godina kontinuiranog djelovanja, koliko je volonterskih sati rada njihovih odraslih voditelja uloženo u odgoj generacija djece, koliko je „noćenja“ ukupno ostvareno pod platnenim krilima njihovih šumskih domova, koliko je prijateljstava i ljubavi zaplamsalo uz logorske vatre...

O tome svjedoče brojni sačuvani ljetopisi koji čuvaju tisuće fotografija najljepših dana mladosti kojih se s radošću sjećaju svi koji su nekoć bili izviđači. Mnogima od njih logorovanja su bila prvi korak u život, odlazak iz sigurnog obiteljskog gnijezda, škola suživota i prihvaćanja igre koja nije podređena samo njima. Logorovanja su oduvijek bila kruna izviđačkog rada, godišnja akcija na kojoj su se pokazivala sva stečena znanja - od pionirskih radova gradnje objekata, preko kuhanja, poznavanja prirode, orijentacije, pa sve do iskazivanja talenata u sportskim, kulturološkim i drugim vještinama. No, osim logorovanja i brojnih drugih odredskih akcija tijekom godine kao što su bivaci, izleti, natjecanja, kvizovi, ekspedicije..., u izviđačkoj organizaciji redovito su organizirane i velike programske akcije, od kojih su najveće i najmasovnije smotre.

U razdoblju od 1954. do 1987. godine organizirano je osam smotri Saveza izviđača Jugoslavije, a na VI. smotri na Petrovoj gori 1975. godine, na kojoj je sudjelovalo 7000 izviđača, domaćini su bili hrvatski izviđači. Smotri Saveza izviđača Hrvatske do sada je bilo devet: Karlovac (1964.), Zlarin (1968.), cijela Hrvatska (1975.), Varaž-

din (1981.), Zagreb (1985.), Gudnoga (1990.), Fužine (2001.), Obonjan (2006.) i Petrova gora (2010.). Smotre su imale za cilj poticati razmjenu izviđačkih iskustava, njegovati širenje prijateljstava i doprinosti boljem razumijevanju, ali i predstaviti izviđačku organizaciju i njen potencijal samoorganiziranja i doprinosa izvaninstitucionalnom odgoju javnosti.

Povratak na svjetsku skautsku scenu

Osamostaljenjem Republike Hrvatske, hrvatski su izviđači 7. listopada 1991. godine istupili iz Saveza izviđača Jugoslavije, a 19. srpnja 1993. godine na Svjetskoj skautskoj konferenciji u Bangkoku vraćaju se u okrilje matične organizacije - Svjetskog skautskog pokreta (WOSM), kao njeni punopravni članovi. Zahvaljujući tom važnom trenutku u povijesti ove organizacije, otvaraju se njihovim današnjim članovima mnoga vrata. Kada spomenemo imponantne brojke kako svjetska skautska obitelj danas broji 28 milijuna članova u više od 160 država svijeta, jasnije je o kakvim je mogućnostima riječ. Ipak, u životu svakog skauta nezamjenjiv je jedan događaj. Baš kao što je svakom vrhunskom športašu cilj izboriti se za odlazak na olimpijske igre, tako je i svakom skautu san otići na svjetsku skautsku smotru - Jamboree. Ona se održava, također, svake četiri godine, a skaut može sudjelovati jednom u životu pod uvjetom da ima između 14 i 18 godina (osim ako nije voditelj mlađih izviđača). Jamboree se održava od 1920. godine, a u kolovozu 2011. godine održat će se u Švedskoj 22. po redu. Na posljednjem, održanom 2007. godine u britanskom Chelmsfordu, na kojem je bila i središnja proslava stote godišnjice skautizma, sudjelovalo je 40.000 skauta iz 158 zemalja. Na tom najvećem i najšarenijem festivalu svjetskog bratstva i prijateljstva 63 hrvatska skauta predstavljala su našu zemlju.

Rame uz rame sve generacije izviđača

Kako bismo zaokružili ovu izviđačko-skautsku priču, ipak se moramo osvrnuti na jednu nezaobilaznu činjenicu na kojoj se temelji ova stogodišnja međunarodna tradicija. Premda je ova organizacija prvenstveno usmjerena k

djeci i njihovom kvalitetnom osmišljavanju slobodnog vremena u ključnim godinama odrastanja i formiranja ličnosti, ipak je to i organizacija koja objedinjava sve generacije i čiju potku čine odrasli voditelji i volonteri koji su neizmjernom ljubavlju i požrtvovnošću učinili ljepšim i kvalitetnijim mnoga djetinjstva. Stoga među izviđačima vlada slogan: „Jednom izviđač-uvijek izviđač“.

Brojne su obitelji u kojima je već treća, pa čak i četvrta generacija, aktivnih izviđača... I dok su najmlađi poletarci i pčelice u svojim vršnjačkim jatima, djedovi i bake rado koriste umirovljeničke dane da kaoiskusni brđani provedu korisno i aktivno svoje zlatne godine pomažući mlađima bogatim životnim iskustvom, ali i praktičnim znanjima. Upravo u toj međugeneracijskoj suradnji i potpori je ljepota, čarolija, ali i tajna uspjeha. Tako će se uskoro, na šezdesetoj obljetnici izviđaštva, koja će se obilježiti 19. svibnja 2011. godine, s marama oko vrata opet rame uz rame naći sve generacije hrvatskih izviđača...

Literatura:

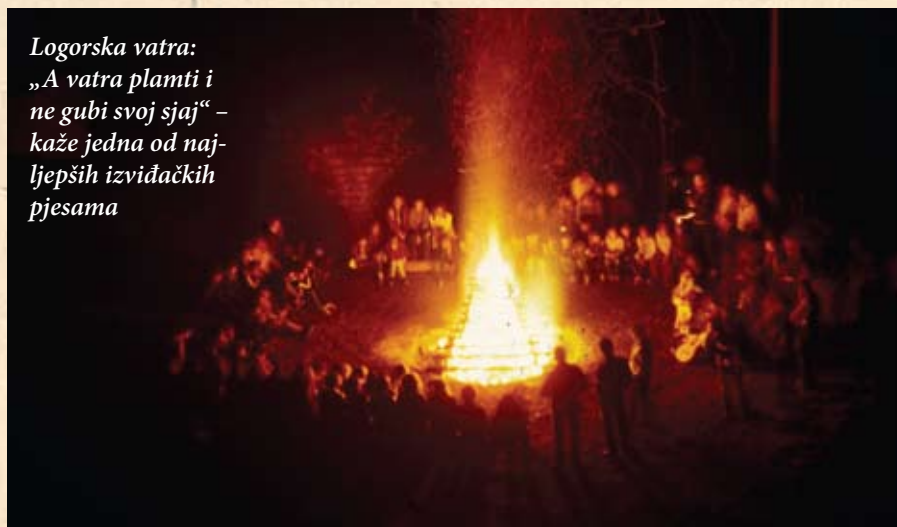
- Aljinović, R. – Lukić, A. – Majer, K. (2002.). Izviđačke godine. Zagreb: Savez izviđača Hrvatske
 Fistonić, Z. Povijest splitskih skauta - izviđača. (Splitski skautski zbor priprema objavljivanje 2011.)
 Paravina, E. – Ferenčak, K. (2002.). Dokumenti o osnivanju izviđača Hrvatske : od 19. 05. 1951. do 29. 05. 1952. Zagreb: Savez izviđača Hrvatske
 Ujaković, B. (2003.). Budi pripravan! : učenje i zabava od skauta do izviđača. Zagreb: Hrvatski školski muzej (katalog izložbe)

Na Zborovanju SIH-a na zagrebačkom Bundeku 2007. godine

Na primanju kod predsjednika Mesića prigodom Dana izviđača 2005.

*Logorska vatra:
 „A vatra plamti i
 ne gubi svoj sjaj“ –
 kaže jedna od naj-
 ljepših izviđačkih
 pjesama*